

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 3Tos/158/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2123012034
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Réves
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2123012034.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Révesa a sudcov JUDr. Kataríny Stanislavskej a JUDr. Rastislava Kresla, v trestnej veci odsúdeného A. B., v konaní o návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 17.07.2023 sp. zn. 105PP/10/2023, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 19.09.2023 takto

rozhodol:

Podľa § 193 odsek 1 písm. c/ Trestného poriadku sa sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., z a m i e t a.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením okresný súd podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona návrh odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 1T/64/2021 zo dňa 27.01.2022 a trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/15/2022 zo dňa 28.03.2022, zamietol.

Okresný súd svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že u odsúdeného neboli splnené materiálne podmienky podmiennečného prepustenia v zmysle ustanovenia § 66 ods. 1 Trestného zákona. U odsúdeného bola síce splnená formálna podmienka na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, tým, že vykonal potrebnú časť z uloženého trestu odňatia slobody, avšak nebola splnená ani jedna z materiálnych podmienok, keďže vzhľadom na okolnosti uvedené riaditeľom ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou (z nich negatívne hodnotenie, podľa ktorého počas pobytu v uvedenom ústave nebolo vždy správanie a vystupovanie odsúdeného na požadovanej úrovni, nedostatky sa vyskytli v nezachovaní zásad slušného správania a vystupovania voči osobám, s ktorými prišiel do styku a v odcudzení osobnej veci inému odsúdenému, počas celého výkonu trestu odňatia slobody nebol disciplinárne odmenený, resocializačná prognóza je podľa hodnotenia rizika recidívy trestnej činnosti menej priaznivá) nemožno dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život tak, ako to predpokladá ustanovenie § 66 ods. 1 Trestného zákona. K druhej materiálnej podmienke, ktorej naplnenie je podmienené dôvodným očakávaním vedenia riadneho života odsúdeného na slobode (resp. neexistenciou príliš veľkého rizika jeho recidívy), okresný súd uviedol, že ju vyhodnotil ako zjavne nesplnenú a, že či odsúdená osoba bude alebo nebude viesť riadny život po podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody možno iba odhadovať, resp. vysloviť v tomto smere určitú prognózu, po vyhodnotení všetkých známych relevantných skutočností, ktoré sa viažu k osobe odsúdeného, pričom táto prognóza u odsúdeného, ako vyplýva z vyššie uvedeného hodnotenia je menej priaznivá, keď existuje odôvodnený predpoklad, že odsúdený nepovedie na slobode riadny život a existuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Negatívny charakter má predovšetkým správanie a konanie odsúdeného na slobode. Z obsahu spisu bolo totiž zrejmé, že odsúdený bol doposiaľ 4-krát súdne trestaný, pričom v jednom prípade sa na odsúdeného hľadí, ako keby nebol odsúdený. Okresný súd pre úplnosť dodal, že odsúdený vykonáva trest odňatia slobody za päť trestných činov, ktoré boli prejednávané a rozhodované v dvoch samostatných trestných konaniach, pri súčasnom zohľadnení výšky trestu odňatia slobody v trestnej

veci vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 4T/15/2022 z dôvodu uloženia súhrnného trestu vo vzťahu k trestnej veci vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 2T/73/2020. Povaha trestných činov spáchaných odsúdeným, pre ktoré je aktuálne vo výkone trestu a z nich vyplývajúce okolnosti charakterizujúce odsúdeného ako osobu so sklonom k opakovanému páčaniu trestných činov, spolu so závermi hodnotenia odôvodňujú záver o existencii príliš vysokého rizika jeho recidívy a preto skonštatoval, že nebol ešte dosiahnutý taký stupeň jeho nápravy, že by sa zbavil práve tých charakterových vlastností a nesprávnych návykov, ktoré viedli u odsúdeného k opakovanému páčaniu trestných činov a teda aktuálne nie je splnený ani predpoklad vedenia riadneho života na slobode.

Proti tomuto uzneseniu zahlásil ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť odsúdený A. B., ktorú bližšie odôvodnil prostredníctvom osobitného podania, v ktorom argumentoval, že okresný súd mu zazlieval možnosť recidívy v páchaní trestných činov, pričom bol počas 33 rokov jeho dospelosti súdne trestaný len raz, a to za vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu. Trest povinnej práce vykonal a recidíva nenastala, teda trest splnil svoj účel. Ďalej mu okresný súd zazlieval drobné nedostatky v správaní. Bol toho názoru, že jeho správanie na oddiele je vždy nekonfliktné a slušné. Disciplinárne tresty nemá. Je uzavretý a moc nekomunikuje a väčšinu času sa venuje len učeniu nemeckého jazyka a odbornej literatúre. Naopak často je terčom výsmechu väzňov pre jeho ťažké poškodenie lebky. Jeho duševné zdravie sa dokonca už po vyše dvoch rokoch abstinencie zlepšilo, čo bolo konštatované aj kladným psychiatrickým posudkom D. E. č. 32/2023, na základe ktorého mu bola zrušená nariadená psychiatrická ústavná liečba (sp. zn. 4Nt/38/2023 – 49), pričom u neho postačuje ambulantný dohľad. Na otázku ohľadom jeho bývania v prípade podmieneného prepustenia a jeho odpovede zaujala prokurátorka zamietavý postoj k podmienenému prepusteniu. Pretože je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou doprovodnej osoby a preukazom ZŤP, bude si v prípade podmieneného prepustenia vybavovať na úrade ÚPSVaR pravidelné opatrovanie opatrovníkom. Opatrovník schválený úradom práce by zároveň dohliadol na jeho denný režim a pomohol mu viesť riadny život. Pred výkonom trestu odňatia slobody žil v dome sám a požíval alkohol. Po prepustení chce žiť naďalej bez alkoholu a byť čiastočne kontrolovaný aspoň opatrovníkom. Pevne verí, že nehody so susedom E. sa už nebudú opakovať, pretože opäť do väzenia ísť určite nechce. Čaká ho štvrtá operácia hlavy tzv. kranioplastika. V C. C. mu budú do lebky vkladať náhradnú umelú kosť na zakrytie diery v hlave vo veľkosti detskej ruky. Myslí si, že jeho ďalší pobyt vo väzení nie je už potrebný, jeho duševný stav je dobrý, povaha vyrovnaná, čo konštatoval aj znalec dr. Bernáth, ktorý je súdnym znalcom. Žiada kladné vybavenie jeho sťažnosti.

Krajský súd ako nadriadený súd okresnému súdu podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a tak zistil, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona, súd môže odsúdeného podmienenčne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmieneného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmieneného trestu odňatia slobody,

b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmieneného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmieneného trestu odňatia slobody,

c) ak ide o osobu odsúdenú za zločin, ktorá nebola pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody po výkone polovice uloženého nepodmieneného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmieneného trestu odňatia slobody; súd zároveň nariadi kontrolu technickými prostriedkami.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona, pri rozhodovaní o podmienenom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Z vyššie citovaných ustanovení § 66 Trestného zákona vyplýva, že súd môže odsúdeného podmienenčne prepustiť z výkonu trestu po splnení jednak formálnej podmienky a to zákonom stanovenej doby výkonu trestu, a jednak po splnení dvoch materiálnych podmienok, ktorými sú plnenie povinností a správanie odsúdeného, ktorými preukázal polepšenie a skutočnosť, že sa od odsúdeného môže očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Na základe vykonaného dokazovania dospel okresný súd k správnejmu záveru, že u odsúdeného bola splnená formálna podmienka na podmienenčne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody - vykonal potrebnú časť z výmery uloženého trestu (resp. postupne uložených trestov), a to dňa 09.01.2023, avšak nebola splnená ani jedna materiálna podmienka, nakoľko odsúdený svojím správaním vo výkone trestu

nepreukázal žiadne výrazné polepšenie a tiež nemožno od neho bezpečne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Pokiaľ ide o prvú materiálnu podmienku, táto sa viaže podľa jej gramatického znenia striktnie na správanie odsúdeného vo výkone trestu. Polepšením v jej zmysle sa v resocializačnej rovine rozumie vývojový proces vnútornej premeny osobnosti odsúdeného, ktorá sa navonok prejavuje práve v jeho chovaní a správaní v podmienkach výkonu trestu. V súvislosti s rozhodovaním o prípadnom podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody plnenie tejto podmienky preukazuje príslušný ústav na výkon trestu v hodnotení odsúdeného (§ 62 zák. č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody). S ohľadom na povahu a účel tohto právneho inštitútu je odôvodneným úsudok, že o takomto polepšení môže okrem iného svedčiť, ak odsúdený riadne a zodpovedne plní povinnosti, ktoré vo výkone trestu pre neho vyplývajú z právnych predpisov, ak dodržiava ústavný poriadok a stanovený režim, plní pokyny príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, dodržiava zásady slušného správania, iniciatívne spolupracuje a plní program zaobchádzania, dodržiava povinnosti a zákazy obsiahnuté v zákone o výkone trestu odňatia slobody a vo vyhláske, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu a pod. Všeobecný súd rozhodujúci o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody musí zohľadniť všetky zadovážené dôkazy, ktoré mu poskytnú komplexný obraz o osobe odsúdeného a jeho celkovom správaní a plnení povinností vo výkone trestu, pretože aj tieto okolnosti môžu do istej miery ovplyvniť predpoklad o tom, aké správanie možno od odsúdeného očakávať potom, ako opustí brány väzenia. (R 73/2009)

Správanie odsúdeného vo výkone trestu sa musí hodnotiť v súvislosti s charakterovými vlastnosťami odsúdeného, s motívmi a spôsobom vykonania činu, pretože len za tohto predpokladu možno posúdiť, či odsúdený vo výkone trestu dosiahol taký stupeň nápravy, že sa už zbavil práve tých charakterových vlastností a nesprávnych návykov, ktoré ho viedli ku spáchaniu trestnej činnosti, alebo ktoré okrem ostatných príčin aspoň prispeli k jeho rozhodnutiu spáchať trestný čin.

Krajský súd predovšetkým poznamenáva, že zmysel podmienčného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za plnenie príkazov a nariadení príslušníkov a zamestnancov zboru, prípadne za dobrú prácu v podmienkach výkonu trestu, bol páchatel automaticky prepustený, po odpykaní stanovenej doby, bez ohľadu na účel trestu, ale podmienčné prepustenie je namieste len vtedy, keď vzhľadom na účel trestu a ďalšie okolnosti, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život, a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy.

Krajský súd pri preskúmaní prvej materiálnej podmienky z obsahu spisového materiálu zistil, že odsúdený svojim správaním vo výkone trestu žiadne výraznejšie polepšenie nepreukázal, pretože správanie a vystupovanie počas výkonu trestu nemal na požadovanej úrovni v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou ani v predchádzajúcom ústave. Hoci odsúdený nebol počas výkonu trestu odňatia slobody disciplinárne potrestaný, tak na jeho osobu boli zaznamenané viaceré negatívne poznatky spočívajúce v nezachovaní zásad slušného správania a vystupovania voči osobám, s ktorými prišiel do styku a v odcudzení osobnej veci inému odsúdenému, čo nemožno vyhodnotiť v prospech odsúdeného. Na osobu odsúdeného ku dňu vypracovania hodnotenia, t. j. dňa 04.07.2023, síce neboli zaznamenané disciplinárne tresty, ale ani disciplinárne odmeny, avšak vzhľadom k dĺžke už vykonaného trestu, absencia disciplinárnych odmien a preukázanie splnenia podmienok na podmienčné prepustenie v plnom rozsahu nesvedčí o jeho polepšení. V jeho prospech nebola ani tá skutočnosť, že ciele programu zaobchádzania odsúdený plní čiastočne či tá skutočnosť, že resocializačná prognóza je podľa hodnotenia rizika recidívy trestnej činnosti menej priaznivá. Navyše odsúdený bol už v minulosti opakovane vo výkone trestu odňatia slobody, a preto aj skúmanie všetkých relevantných skutočností na účely posúdenia prvej materiálnej podmienky musí byť prísnejšie, a tak je podľa názoru krajského súdu vzhľadom na tieto zistené skutočnosti potrebné na odsúdeného aj naďalej pôsobiť špecifickými formami a metódami vlastnými podmienkam vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré sú nevyhnutné pre dovŕšenie jeho nápravy.

Pokiaľ ide o splnenie druhej podmienky, túto súd objasňuje a skúma komplexnejšie. Posudzuje všetky okolnosti súvisiace s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám, prostredie, v ktorom žil, celý doterajší život, povahu a charakter trestnej činnosti, pre ktorú je vo výkone trestu s jediným cieľom, či všetky tieto skutočnosti umožňujú prijať prognózu, že v prípade prepustenia na slobodu povedie riadny život, t.j. život v súlade s právnymi, morálnymi a etickými normami spoločnosti.

Materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 1 TZ je potrebné i v prípade uvedenom v bode I. skúmať aj pri zohľadnení okolnosti predchádzajúceho života odsúdeného vrátane jeho skorších odsúdení. (R 5/2017).

V danom prípade je dôležité poukázať na to, že odsúdený bol doposiaľ štyrikrát súdne trestaný za rôznorodú trestnú činnosť, pričom mu bol uložený trest povinnej práce, podmienený či nepodmienečný trest odňatia slobody a teda mal možnosť preukázať, že či podmienené odsúdenie (príp. iný alternatívny trest) splní u neho očakávaný účel, čo sa nestalo. Odsúdenému už bola zo strany spoločnosti daná možnosť dokázať, že ďalší výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody v jeho prípade nie je potrebný, pričom odsúdený túto šancu nevyužil a naďalej páchal protiprávnu činnosť (pozn. odsúdený v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia v trestnej veci Okresného súdu Nové Zámky vedenej pod sp. zn. 2T/73/20220 nevedol riadny život a bol mu nariadený uložený trest odňatia slobody). Krajský súd preto nemal pochybnosť, že u odsúdeného už uložený trest neplní resocializačnú funkciu, funkciu individuálnej a generálnej prevencie, či morálneho odsúdenia, ale len funkciu ochrannú, kedy sa ďalším výkonom trestu chráni okolitá spoločnosť. Bez povšimnutia nezostala iba deklarovaná snaha odsúdeného viesť riadny život v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, kde nevyvinul žiadnu aktivitu za účelom získania disciplinárnej odmeny alebo absolvovania rekvalifikačného kurzu či inej formy vzdelávania. Odsúdený mal vo výkone trestu odňatia slobody dostatok možností preukázať, že to so svojim polepšením myslí vážne nielen slovami, ale aj činmi. Možno teda konštatovať, že u odsúdeného sú zakorenené sklony k páchaniu trestnej činnosti, k nerešpektovaniu právneho poriadku, základných noriem občianskej spoločnosti, k nedodržiavaniu zákonných povinností, bolo podľa mienky krajského súdu potrebné, aby odsúdený pokračoval vo výkone uloženého trestu odňatia slobody.

Pokiaľ ide o sťažnostné námietky odsúdeného, tak tieto považoval sťažnostný súd za nedôvodné. Odsúdený poukazuje na to, že recidíva u neho nenastala a predovšetkým trest povinnej práce splnil u neho svoj účel. K tomuto krajský súd uvádza, že odsúdený v trestnej veci Okresného súdu Nitra vedenej pod sp. zn. 33T/154/2012 mu bol uložený trest povinnej práce, ktorý aj vykonal, a teda toto odsúdenie má zahľadené, no napriek tejto skutočnosti, nemožno tvrdiť, že účel trestu u odsúdeného bol naplnený. Trest povinnej práce na odsúdeného zjavne nemal prevýchovný účel a odsúdený naďalej páchal trestnú činnosť, za ktorú právoplatne odsúdený v trestných veciach Okresného súdu Nové Zámky vedených pod sp. zn. 2T/73/2020, 1T/64/2021 a 4T/15/2022. Z uvedeného tak logicky vyplýva, že ani predchádzajúca alternatívna forma trestu (trest povinnej práce) či najprísnejšia forma trestu (výkon odňatia slobody) odsúdeného neodradila od následného porušovania záujmov chránených Trestným zákonom úmyselnou formou, čo svedčí o zjavnej neúčte odsúdeného k týmto chráneným hodnotám aj napriek jeho osobnej skúsenosti s výkonom trestu odňatia slobody. Preto aj krajský súd mal za to, že v osobe odsúdeného sa jedná o recidivistu, ktorý sa opakovane dopúšťa (resp. doposiaľ dopúšťa) trestnej činnosti, a preto jeho osobnostné charakteristiky poskytujú iba veľmi slabé záruky, že by sa v budúcnosti trestnej činnosti nedopustil.

Na margo ďalších sťažnostných námietok odsúdeného ohľadom nedostatkov v jeho správaní počas výkonu trestu odňatia slobody, krajský súd odsúdenému pripomína, že už bol opakovane vo výkone trestu odňatia slobody, a tak mal vedomosti o tom, ako je potrebné sa správať a vystupovať vo výkone trestu odňatia slobody. Predovšetkým skutočnosti, že nebol disciplinárne odmenený a mal nedostatky v správaní sa a vystupovaní nenasvedčujú tomu, že svojim správaním vo výkone trestu odňatia slobody preukázal polepšenie. Tvrdenia odsúdeného o drobných nedostatkoch a následné popisanie jeho povahy nepostačujú pre záver, že jeho náprava bola po čiastočnom výkone trestu odňatia slobody dovŕšená, resp. realizovaná v takej miere, že v ďalšom výkone trestu nie je potrebné pokračovať.

Rovnako tak sťažnostné námietky odsúdeného ohľadom jeho psychického i fyzického zdravia vyhodnotil krajský súd ako nedôvodné. Krajský súd odsúdenému pripomína, že ochranné liečenie mu bolo uložené ako forma ochranného opatrenia, a preto je v jeho záujme dodržiavať a podrobovať sa liečebnému režimu, hoci oceňuje tú skutočnosť, že liečba u neho plní svoj účel. Čo sa týka námietok odsúdeného ohľadom jeho fyzického zdravia, tak k tomuto krajský súd uvádza, že nie sú dôvodom na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody obzvlášť v prípade, ak odsúdený nepreukazuje splnenie ani jednej materiálnej podmienky. Aj vo výkone trestu odňatia slobody mu môže byť poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť a navyše Trestný poriadok pozná iné inštitúty, ktorých predmetom je práve zohľadnenie zdravotného stavu odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody.

Pokiaľ odsúdený vo svojej sťažnostnej argumentácii poukazoval na inštitút opatrovníka, ktorý by sa o neho staral a okrem iného aj na neho dohliadal, k tomuto krajský súd dodáva, že odsúdený je sám zodpovedný za svoje správanie, pričom úlohou osoby, ktorá by sa o neho starala nie je dohliadať na správanie odsúdeného. Snahu odsúdeného o vedenie riadneho života v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu, ktorý by viedol tak, aby sa do budúcnosti nedostával do rozporu s právnymi normami, krajský súd nijako nespochybňuje. To, čo vyvoláva dôvodné pochybnosti, je však skutočná ochota odsúdeného po zmene modelu jeho správania, ktorý sa premietal do opakovaných odsúdení za páchanie trestnej činnosti. Rovnako tak krajský súd zdôrazňuje, že snaha odsúdeného viesť riadny život by mala byť dostatočne prejavená už počas výkonu trestu odňatia slobody.

Záverom má krajský súd za to, že náprava páchatel'a a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmieneným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody (tak, ako na to správne poukázal i okresný súd) by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov.

Z týchto dôvodov potom aj krajský súd mal za to, že u odsúdeného nie sú splnené podmienky pre jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody v zmysle § 66 Trestného zákona, preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.